

Srh, gravž in veliko smeha

IGOR HARB

Čeprav je pandemija močno prizadela filmski sektor, še posebej neodvisne filmarje, je letošnja žanrska festivalska filmska bera presenetljivo polna in raznolika. Množica filmarjev je ujela *zeitgeist* in ponudila žanra željni publiki točno to, kar potrebuje: komične grozljivke. Te so nepričakovano izstopale že na festivalu Kurja Polt, na Grossmannu pa so bile skorajda večinski podžanr, vključno z glavnim zmagovalcem, **Kliniko za zombije** (Yummy, 2020, Lars Damoiseaux).

Grossmannov festival fantastičnega filma in vina je v 17. iteraciji znova postregel z jagodnim izborom aktualnega žanrskega in bizarnega filmskega. Osrednji tekmovalni program za nagrado hudi maček je tako ponudil raznolik spekter grozljivk, povečini že večkrat nagrajenih dosežkov. Poleg zmagovalca je najbolj izstopal madžarski film **Post mortem** (2020, Péter Bergendy), natančno posneta klasična zgodovinska srhljivka z duhovi, ki se začne z nelagodnim poklicem glavnega junaka – fotografiranjem mrtvih – in to potencira z umestitvijo zgodbe v čas pandemije španske gripe, v odročno madžarsko vas, kamor glavnega junaka Tomasa privede sirota, ki jo je ta videl v viziji, ko je bil na robu smrti. Režiser Bergendy v svoji prvi grozljivki zgradi osupljivo vzdušje z mojstrskim obvladovanjem kamere, zvočne podobe in seveda posebnih učinkov, ki so videti še boljši kot v hollywoodskih uspešnicah tipa franšize **Priklicano zlo**. Zgodba učinkovito združi nadnaravni element s tehnološkim, saj Tomasov fotoapararat predstavlja vdor v svet duhov nedavno umrlih, kar film privede iz točke srhljivega opazovanja smrti in njenih posledic v akcijsko soočenje obeh svetov s celim naborom žanrskih prijemov in stalnic filmov o duhovih. Z izpiljeno podobo se odlikuje tudi britanski film **Odrešena** (Fanny Lye Deliver'd, 2019, Thomas Clay), ki se žanrsko umesti v presečišče angleškega *folk horrorja* in vesterna, rezultat pa je

vizualno krasen vpogled v zgodbo junakinje sredi 17. stoletja, ki z umirjenim tempom zahteva precej gledalčevega fokusa.

Dobitnik hudega mačka in nagrade občinstva, **Klinika za zombije**, je bistveno bolj naspidiran film, ki pa kljub komičnemu pridihu ni lahkoten. Očitna je namreč odločitev režiserja Damoiseauxa, da je treba v film vključiti vse žanrske stalnice gravža, ki so mu prišle na misel, in zraven izumiti še par novih. Film morda ne prinese veliko novega v zombijsko apokalipso, a lokacija v »nizkocenovnem« vzhodnoevropskem centru za plastično kirurgijo nudi odlične kulise za širok nabor krvavih in brutalnih scen ter kljub postopnemu navajanju na poplavo ogabnosti še zmeraj uspe šokirati. In skozi to tudi nasmejati. Grossmannov festival je idealen prostor za ta film, saj tukajšnje občinstvo zna ceniti tovrstne idiosinkratične elemente, tudi na rovaš nekoliko šibke in stereotipov polne zgodbe, nedomiselnega razvoja junakov in pogostih šal na prvo žogo. Čeprav film kot celota morda ne deluje, pa ponudi neustavljivo poplavo žanrskih elementov, ki jih drugi avtorji previdno dozirajo za večji učinek, medtem ko za pravi učinek v **Kliniki za zombije** poskrbi prav prekomernost.

Netekmovalni program festivala je postregel s še več komičnimi grozljivkami, pri čemer najbolj izstopata dve z otroškim pridihom. **Benny te ima rad** (Benny Loves You, 2020, Karl Holt) je angleška neodvisna grozljivka o mladeniču, ki se po smrti staršev odloči, da se mora znebiti stare šare, da bo lahko osebnostno zrasel. To vključuje tudi pliškota Bennyja, ki ga je v otroštvu branil pred demoni. A Benny ne mara biti zavržen, zato se vrne z morilskim orožjem v roki. Filmu se pozna odsotnost resnega proračuna, vendar je z iskrenim odnosom do trapaste premise kot naročen za oboževalce grozljivk, ki zavzeto iščejo naslednjo kulturno klasiko. Opazno višjo raven produkcije predstavi kanadski **Psycho**



Goreman (PG: Psycho Goreman, 2020, Steven Kostanski), ki je kljub krvi in umorom v srcu pristen družinski film spielbergovske šole. Premisa temelji na tem, da dva prednastniška otroka odkrijeta nekakšnega vesoljskega demona, ki namerava uničiti galaksijo, a mu to preprečita, saj ga lahko nadzorujeta s čarobnim amuletom. Film je kolaž raznolikih vplivov, od najbolj očitnega, **E.T. – Vesoljčka** (E.T. the Extra-Terrestrial, 1982, Steven Spielberg), do **Power Rangorsov** (Mighty Morphin Power Rangers, 1993–1996, Haim Saban), zraven pa nastavi še izkrivljeno zrcalo stripovskim akcijskim spektaklom. Naslovni antijunak, ki mu to ime nadene ta otroka, saj jima zveni »kul«, ima namreč podoben načrt kot številni Marvelovi zlobneži, le da mu otroška naivnost in igrivost njegovih mladoletnih vladarjev to onemogočata. Še najbolj pristna je popolna ravnodušnost otrok do PG-jevih številnih megalomanskih groženj, ki jih sprejmejo na podoben način, kot če bi jim začeli razlagati diferencialno

enačbo. Posebni učinki in maska so videti zastarelo, a to je stilistična odločitev, ki vzbudi podobo – otroški oddaji primerno različico metalskega videospota iz osemdesetih. In to je tudi bistvo; živimo namreč v obdobju, ko se po eni strani vse več nekdanj odraslim namenjene popularne kulture skuša prirediti za vse starosti in narode (glej npr. **RoboCop** [2014, José Padilha]), po drugi strani pa se skuša nekdanj mladostnikom namenjene vsebine narediti odraslo resne (glej npr. skoraj vse stripovske filme zadnjega desetletja). In tukaj vstopi *Psycho Goreman*, morilski psihopat, ki je videti kot pošast iz stare grozljivke in zveni kot stripovski zlikovec, zdaj pa je podvržen muham otrok. A ti otroci vedo, da svet ni črno-bel, temveč mavričen, in da pravzaprav ni nobene potrebe po epski bitki, le zabavati se moramo. In morda je to nauk, ki bi si ga lahko vzeli k srcu filmarji, ko poskušajo ugotoviti, kateri starostni skupini prirediti z nostalgijo obarvano zgodbo, ki se je lotevajo. ■